

Prosessi

Laatija: Anne Aholainen, projektipäällikkö, osallisuus ja järjestöt, POSOTE20 -hanke

Kommenttikierrokset ja versiot

Versio 0.1. Kommentointi: Maakunnallinen ikäihmisten neuvottelukunta (Pohjois-Savon liitto)

Lausunnot kunnallisilta vammais- ja vanhusneuvostoilta: 4 vammaisneuvoston kommentointia, 6 ikäihmisten neuvoston kommentointia, 7 molempia toimintasääntöjä. 16 eri kunnasta. Versio 0.2. kirjoitettu lausuntojen pohjalta. Seuraavat asiat pohdittavaksi.

- Kolmessa lausunnossa toivottiin ikäihmisten neuvoston nimeksi vanhusneuvostoa, perusteena lakisääteisyys.
- Kahdessa lausunnossa toivottiin varajäseniä varsinaisille jäsenille.
- Useammassa lausunnossa tähdennettiin, että jäsenen tulee edustaa vammaisia henkilöstä (vammaisjärjestöt, pitkäaikaissairaiden järjestöt) tai vanhuksia (eläkeläisjärjestöjä). Jäsenet eivät saa olla luottamushenkilöitä eivätkä virkasuhteessa olevia henkilöitä.
- Kokouspalkkiot on määriteltävä lautakuntatasoiseksi. Avustajien palkkojen maksaminen? Matkakustannuksiin sisältyvät asiat määriteltävä.
- Vammaisasiahenkilöä pidettiin tarpeellisena. Useassa lausunnossa ehdotettiin perustettavaksi vanhusasihenkilön tehtävä.

Versio 0.2. Poliittinen seurantaryhmä 14.2.2022

Laaja johtoryhmä 16.2.2022 käsittelee toimintasäännöt ja lausunnoissa ehdotetut muutokset.

Versio 0.3. Aluehallituksen hyväksyntä ja nimeämispyyntö

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ikäihmisten neuvoston toimintasääntö (versio 0.3.)

Toiminta-ajatus ja -periaatteet

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ikäihmisten neuvosto on hyvinvointialueesta säädetyn lain tarkoittama osallistumis- ja vaikuttamistoimielin (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ikäihmisten neuvosto on pohjoissavolaisten ikäihmisten ja heitä edustavien eläkeläisjärjestöjen vaikuttamistoimielin. Ikäihmisten neuvosto toimii maakunnallisen vanhustyön sekä ikäihmisen toimintakyvyn edistämisen lähtökohdista.

Kokoonpano ja neuvoston nimeäminen

”Aluehallituksen on asetettava...ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto... Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä.”

Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§

Pohjois-Savossa aluehallitus nimeää hyvinvointialueen ikäihmisten neuvostoon enintään 19 jäsentä ja varajäsentä maakunnassa toimivien vanhusneuvostojen ja vammais- ja vanhusneuvostojen esityksestä. Ikäihmisten neuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sisältyvät esitykseen.

Aluehallitus nimeää edustajansa asiantuntijajäseneksi ja pyytää hyvinvointialueen vanhuspalveluja nimeämään oman asiantuntijajäsenensä. Ikäihmisten neuvoston apuna toimii hyvinvointialueen tehtävään osoittama sihteeri (vanhusasiahenkilö). Lisäksi tarvittaessa apuna toimii tekninen sihteeri.

Hyvinvointialueen Ikäihmisten neuvoston jäsenet valitaan niin, että jokaisen kunnan vanhusneuvoston jäsenet valitsevat keskuudestaan jäsenen maakunnalliseen ikäihmisten neuvostoon. Mikäli kunnassa on yhdistetty vammais- ja vanhusneuvosto, niin kunnan toimielimestä valitaan hyvinvointialueen ikäihmisten neuvostoon ikäihmisiä edustava jäsen. Jäsen ei voi olla luottamushenkilö tai virkamies, vaan hänen on edustettava neuvoston kohderyhmää.

Aluehallitus käynnistää valintaprosessin nimeämispyyntöillä. Tehtävään asetettu vammais- ja vanhusasiahenkilö toimii yhteyshenkilönä ja lähettää kuntien vanhusneuvostoille tai vanhus- ja vammaisneuvostoille pyynnön nimetä jäsen hyvinvointialueen vanhusneuvostoon. Yhteyshenkilö kokoaa vanhusneuvostojen ja vanhus- ja vammaisneuvostojen puheenjohtajat sekä eläkeläisjärjestöjen piirijärjestöt yhteiseen kokoukseen, joka voi olla sähköinen.

Kuntien neuvostojen ja eläkeläisten piirijärjestöjen yhteinen kokous varmistaa, että hyvinvointialueen ikäihmisten neuvostossa on eläkeläisjärjestöt edustettuina ja kokoonpano noudattaa säädettyä sukupuolijakaumaa. Kokouksen päätöksenä syntyvä esitys välitetään

aluehallitukselle, joka nimeää kokouksessaan edustajansa.

Toimikausi

Toimikausi noudattaa aluehallituksen toimikautta. Toimikausi jatkuu, kunnes uusi hyvinvointialueen ikäihmisten neuvosto on valmis aloittamaan toimintansa.

Hyvinvointialueen ikäihmisten neuvoston jäsenyys edellyttää kuulumista kunnalliseen vanhusneuvostoon tai vammais- ja vanhusneuvostoon.

Kokouskäytännöt

Ikäihmisten neuvoston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Sen lisäksi neuvosto on kutsuttava koolle, mikäli kuusi jäsentä sitä vaatii. Kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja kymmenen jäsentä osallistuu kokoukseen.

Kokouksen esittelijää toimii puheenjohtaja. Sihteerinä toimii vammais- ja vanhusasiamies. Neuvosto kokoontuu vähintään 4 kertaa vuodessa. Kokous kutsutaan koolle vähintään viikkoa ennen kokousta.

Kokoukset voivat olla sähköisiä. Kokoukset voidaan järjestää hybridimallilla esimerkiksi etäkokouspisteitä hyödyntäen. Tapaamiskäytännöistä sovitaan maakunnallisen ikäihmisten neuvoston ensimmäisessä tapaamisessa.

Vammaisneuvoston esityslistat ja pöytäkirjat viedään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyn. Sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen kotisivulla sekä Cloud Meeting – ohjelmistoon, jota käytetään kokoushallinnassa. Kokousmateriaalit on toimitettava osallistujille heidän toivomassaan muodossa. Sähköisten materiaalien täytyy olla saavutettavia ja esteettömiä.

Ikäihmisten neuvosto voi kutsua kokouksiinsa tarvittavia asiantuntijoita.

Kokouspalkkio ja matkakustannukset

Kokouksiin osallistuvat henkilöt saavat kokouspalkkiona 100 euroa/kokous ja puheenjohtaja 150 euroa/ kokous. Matkakustannukset korvataan kokoukseen osallistujien osalta.

Ikäihmisten neuvoston tehtävät

”Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella”

Laki hyvinvointialueesta 32§ 2. mom.

- Ikäihmisten neuvoston tehtävänä on lisätä ikäihmisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tehtävänä on huolehtia siitä, että ikäihmisiä kuullaan ja kuunnellaan heitä koskevista asioista jo asioiden valmisteluvaiheessa. Hyvinvointialueen ikäihmisten neuvosto toimii sanansaattajana iäkkäiden sekä heidän omaistensa ja päättäjien välillä.
- Yhteistyö kunnallisten vanhusneuvostojen kanssa.
- Ikäihmisten neuvosto vuosittain toimintakertomuksen toiminnastaan ja esittää toimintasuunnitelman sekä arvion tarvitsemistaan toimintamäärärahoista.
- Ikäihmisten neuvosto voi järjestää keskustelutilaisuuksia ja koulutuksia, ottaa kantaa, tehdä esityksiä ja ehdotuksia sekä antaa lausuntoja ikääntyneitä koskevista asioista. Se myös kannustaa kaikkia ikäihmisiä osallistumaan ja vaikuttamaan.
- Ikäihmisten neuvosto nimeää tarvittaessa edustajat eri työryhmiin. Edustajan kulut on huomioitava työryhmäosallistumisen mahdollistamiseksi.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen tehtävät

- Hyvinvointialue osoittaa neuvoston toiminnalle esteettömän kokoustilan. (sähköisten tapaamisten mahdollistaminen, hybriditilat tms.)
- Hyvinvointialue huolehtii kokousten tarvitsemista järjestelyistä. Mikäli kokoukset vaativat sähköisiä laitteita, niin hyvinvointialue varmistaa ne osallistujille sekä kouluttaa niiden käyttöön.
- Vastaa kokouksista aiheutuneista kustannuksista.
- Tukee toimintaa ja järjestää tarvittaessa neuvontaa toiminnan tueksi.
- Antaa tarvittaessa apua kokousasioiden valmisteluun sekä osoittaa kokouksen sihteerin.
- Toiminnan koordinaattorina ja yhteyshenkilönä toimii vammais- ja vanhusasiamies.
- Huolehtii, että kokouksessa on tarvittaessa yleisavustajia.
- Resursoi ikäihmisten neuvoston toimintaa taloudellisesti.
  - Kokouspalkkiot
  - Kokouksiin osallistuvien henkilöiden matkakustannukset. Kokouksiin osallistuminen on mahdollistettava.
  - Toimintamäärärahat toimintasuunnitelman mukaisesti koulutuksiin ja seminaareihin

Vammais- ja vanhusasiahenkilön tehtävät

Vammais- ja vanhusasiahenkilö ohjaa ja neuvoo iäkkäitä henkilöitä ja heidän läheisiään ikäihmisiin liittyvissä kysymyksissä. Hän on maakunnassa iäkkäiden ihmisten äänen vahvistaja ja sillanrakentaja eri toimijoiden kesken. Vaikka tehtävä kuuluu hyvinvointialueelle, hän on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jolle ei kuulu iäkkäiden palvelujen suunnitteluun ja päätösten valmisteluun liittyviä tehtäviä muuta kuin mitä edelle todettiin. Vammaisasiaan käytetään 50 % työajasta ja vanhusasiaan 50 % työajasta.

Ikäihmisten neuvostossa vammais- ja vanhusasiahenkilön tehtävänä:

- Toimii hyvinvointialueen ikäihmisten neuvoston sihteerinä ja valmistelee yhteistyössä ikäihmisten neuvoston kanssa aluehallinnon käsiteltäväksi ikäihmisten neuvoston nostamia esityksiä;
- Toimii linkkinä Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja sen toimialueella toimivien ikäihmisten neuvostojen ja eläkeläisjärjestöjen välillä;
- Seuraa iäkkäiden henkilöiden olosuhteisiin, oikeuksiin, palvelujen kehittämiseen ja valmisteluun sekä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvää yhteiskunnallista keskustelua ja tutkimusta sekä perehdyttää hyvinvointialueen henkilöstöä näistä teemoista.
- Raportoi aluehallinnolle vuosittain tehtäväkuvaansa liittyvistä asioista ja vammaispalveluille suunnatusta palautteesta.